

Стенографски дневник

НА

3. заседание

Сряда, 13 ноември 1946 г.

(Открито в 15 ч. 15 м.)

Председателствава председателя Васил Коларов. Секретари: Йордан Чобанов и Яни Янев

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:	Стр.	По дневния ред:	Стр.
Отпуск	25	Доклад на комисията по правилника за вътрешния ред. (Първо четене — продължение на разискванията и приемане)	25
Клетва: Полагане клетва за вярност на народа и Народната република от някои народни представители	25	Говорили: д-р Минчо Нейчев	25
Заявления от някои народни представители, избрани в повече избирателни колегии, с които съобщават, мандатите от кои избирателни колегии запазват и кои отстъпват. (Прочитане от председателя)	25	Атанас Минков	27
		Иван Копрянков	28
		Минчо Минчев	30
		Яни Янев	31
		Ефрем Митев	32
		Дневен ред за следващото заседание	34

Председател Васил Коларов: (Звъни) Присъствуват нужното число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

От заседанието отсъствуват следните народни представители: Анастасия Василева, Боню Митев, Васил Василев, Владимир Димчев, Господин Господинов, Деню Николов, Димитър Стоянов, Елена Гаврилова, Запрян Костадинов, Иван Ников, Петър Ковачев, Сава Дълбоков, Спас Николов, Стефан Цанов, Тачо Даскалов, Титко Черноколев и Филип Ангелов)

Преди да пристъпим към дневния ред, дълга да съобщя, че председателството е разрешило отпуск на следните г-да народни представители:

Боню Пенчев Митев — 3 дни, Васил Петков Василев — 3 дни, Деню Николов Попов — 3 дни, Константин Русинев — 1 ден и Сава Дълбоков — 10 дни по болест.

В председателството не са постъпили актове за подаване клетва от следните народни представители, които моля, да се обаят, ако са тук: Благой Николов Панайотов — няма го; Георги Кръстев Динов — тук; Григор Велков Шопов — тук; Димитър Ненов Ганчев...

Обаядат се: Той е болен.

Председател Васил Коларов: ... Захари Христов Захариев — няма го; Йордан Йорданов Костов — тук; д-р Ненчо Николаев Ненов — тук; Петко Андреев Стоенчев — тук; Петър Русев Пейчев — няма го; Стамо Костадинов Камаринчев — няма го; Стоичко Наков Рамков — тук; Спас Николов Христов — няма го; Стоян Жеков Гагов — тук; Титко Николов Черноколев — няма го и Цонко Гавраилов Цонков — тук.

Понеже не са депозирали актове за клетва, аз считам, че те не са положили клетва.

Един от народните представители: Да, Положихме, само че не сме се разписали на акта.

Председател Васил Коларов: Тогава, моля г-да народните представители, имената на които споменах, да кажат положили ли са клетва.

Един от народните представители: Да положихме, само че не сме подписали актовете.

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които не са положили клетва, да станат.

(Стават народните представители: Георги Кръстев Динов, Григор Велков Шопов, Йордан Йорданов Костов, д-р Ненчо Николаев Ненов, Петко Андреев Стоенчев, Стоичко Наков Рамков, Стоян Жеков Гагов и Цонко Гавраилов Цонков).

Аз ще чета клетвата и вие ще повтаряте след мене. Моля да станат всички народни представители. (Стават прави всички в залата) Председателят чете клетвата и горните неположилите клетва народни представители я повтарят: Клетва се в името на народа и Народната република България, че ще им служи предано и

всеотдайно, че в своята дейност като народен представител ще има пред очи само общонародните и държавни интереси и ще положи всички усилия за защита свободата и независимостта на Родната Замлек се.)

Постъпили са заявления от следните г-да народни представители, избрани на повече от едно място.

Петко Георгиев Кулин — отказва се от мандата си от Севлие夫ска избирателна колегия; замества го следващият по списъка Вълчо Цанков Ненков.

Георги Драгнев Тодоров — отказва се от мандата си от Пловдивска селска избирателна колегия; замества го следващият по списъка Моно Пейков.

Г-да народни представители! Съгласно определението на Върховния касационен съд, с което се разпределят в национален мащаб резервираните 18 мандата за народни представители, Радикалната партия получава един мандат и той е предоставен на Иван Делчев Янев от Кърджалийска избирателна колегия. Обаче още до произнасянето на това определение от Върховния касационен съд г-н Иван Делчев Янев, а също така и всичките следващи подир него кандидати от листата на Радикалната партия в Кърджалийска избирателна колегия, са си подали оставката. Тогава следва, този мандат, който се пада на Радикалната партия, да бъде даден на кандидата от Радикалната партия в оная избирателна колегия, в която тя партия е получила най-много гласове подир Кърджалийска избирателна колегия.

Според удостоверението на Министерството на вътрешните работи, Радикалната партия е получила най-голям брой гласове в следните избирателни колегии: в Кърджалийска избирателна колегия — 928, в Софийска селска избирателна колегия — 622 и по-нататък следват колегии с по-малко гласове. Понеже листата в Кърджалийска избирателна колегия е изчерпана, то следва листата на Софийска селска избирателна колегия. Първият кандидат от тази листа е г-н д-р Пенчо Стоянов Костурков, който следва да заеме това място.

Един от опозицията: Е, е! Значи, депутат с 600 гласа! (Смях сред опозицията).

Председател Васил Коларов: Минаваме към дневния ред:

Продължение на разискванията по доклада на комисията по проекта-правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание.

По реда на записаните оратории следва г-н д-р Минчо Нейчев. Има думата.

Д-р Минчо Нейчев (к): (Посрещнат с продължителни ръкоплескания от мнозинството) Г-жи и г-да народни представители! Настоящото Велико народно събрание има великата историческа мисия да изработи и приеме една истинска народна, демократическа конституция на младата Народна република България. Нужно е да се проникнем дълбоко от изключителната важност на задачата, която ни е поставена да разрешим. Народът очаква с право, че ние

ше му дадем една конституция, която да отговаря напълно на неговата воля и неговите нужди, една народна конституция, която от една страна да отразява неговите исторически придобивки, извоювани чрез дълги и тежки борби, а от друга страна да начертае ясно пътя, по който той ще върви, за да закрепи и доизгради своето демократично управление и да създаде възможности за своето стопанско закрепване и всестранно развитие.

Правилникът за вътрешния ред на Великото народно събрание, който ние сега ще гласуваме, трябва да има за цел да ни улесни в изпълнението на тази голяма задача. Той трябва да ни помогне да създадем ред и дисциплина в нашата работа. Той ще трябва да помогне, щото Великото народно събрание да стане едно сериозно, делово събрание, годно да разреши успешно големите задачи, които стоят пред него.

За да може да изиграе тази роля, правилникът трябва да почива върху две основни начала.

Първото начало е да дава възможност и да потиква към разрешаването на поставените въпроси при пълно осветление.

Чл. 11 от проекто-правилника предвижда, щото комисията, която ще бъде натоварена да изработи проекта за конституция, да има пред вид всички предложения, изказвания, мнения и препоръки на партийните, професионалните и обществените организации. Ние бихме искали да се задължи същата комисия да изслушва и всеки отделен гражданин, делегация или организация, които биха пожелали да й съобщат писмено или устно своите мнения върху общия строеж или отделни постановления на бъдещата конституция. Всеобщото разискване, участието на народа в изготвянето на конституцията трябва да продължи до самото гласуване на конституцията.

Наред с това правилникът трябва да предостави на всеки народен представител пълната свобода и необходимото време, за да може свободно да развие своите разбирания, изказвания, мнения и препоръки, които би искал да направи. За осигуряването на това условие е предвидено конституцията да бъде приета на три четения, като се удължава времето за говорене на ораторите и се дава възможност да се изкажат много повече народни представители.

Правилникът трябва да отговаря, обаче, и на едно второ условие, а именно да осигури експедитивност на Великото народно събрание, да направи възможно, щото в един определен срок конституцията наистина да бъде изработена и гласувана. Затова именно е нужен правилник, който Събранието само ще изработва, за да постави в известни рамки своята дейност, да осигури ред и дисциплина в работата си, да осигури свобода на изказванията, но заедно с това да постави пречка на злонамерени опити, които биха се направили, за да се спъва работата му.

Нашата парламентарна група намира, че проекто-правилникът отговаря напълно на тези две основни условия и затова ще гласува за него по принцип.

Какви възражения направиха представителите на опозицията? Те се свеждат към четири основни пункта, на които аз искам да спра накратко вашето внимание.

Първото възражение се състои в това, че времето за говорене, определено в проекто-правилника, било недостатъчно. Предлага се например времето за говорене при първото четене на проекто-конституцията, което в правилника е определено на един час и половина, да бъде увеличено поне на два часа. Искане се изобщи навсякъде, където проекто-правилникът определя време за говорене, същото да бъде увеличено, като се поддържа едва ли не, че колкото по-дълго е това време, това е признак на толкова по-голяма демократичност.

В същност това е въпрос на целесъобразност, на преценка. Касае се да се осигури достатъчно време за изказване, но заедно с това да не се позволи, щото това да бъде използвано за умишлено тормозене на Събранието и обръщането му в празна говорилница. Практиката показва, че при разискване на обикновените законопроекти един час е напълно достатъчен. Проектно-правилникът предвижда, при разискване на проекта за конституция на първо четене да се говори не повече от един час и половина. Като се има пред вид, че от отделните парламентарни групи ще имат възможност да вземат думата по няколко оратори, тъй като предложението за прекратяване на дебатите ще може да се прави само след като се изкажат най-малко 20 оратори; като се има пред вид при това, че проектът за конституция ще бъде разискван и приет на три четения, вместо на две, трябва да се признае, че предвиденото време за говорене е напълно достатъчно и че неговото продължение би създавало само възможност за злоупотреби и би замедлило без нужда работата на Събранието.

Четвъртото възражение в правилника време за говорене е достатъчно, се вижда и от разискванията по самия правилник от вчера насам. Говориха досега 5 души. Нито един не използва даже половината от времето, с което разполага.

Въпреки това, понеже ние считаме, че това не е един principien въпрос, но е един въпрос на целесъобразност, ние оставяме пак в комисията този въпрос наново да бъде разискван.

Второто възражение е във връзка с въпроса за квалифицираното мнозинство. Според чл. 17 на проекто-правилника, конституцията ще се счита за приета на първо четене, ако за нея гласува мнозинството от народните представители на Великото народно събрание. Искане се от представителите на опозицията да се предвиди квалифицирано мнозинство от 2/3 на всички народни представители. Г-н Държански счита, че това би било по-демократично. Аз мисля, че това е основно погрешно. Истината е, че колкото повече се отдалечаваме от абсолютното мнозинство, толкова повече се приближаваме до антидемократичното начало. Едно незначително малцинство може не само да спъва, но и напълно да парализира решенията на едно грамадно мнозинство.

За нас въпросът за мнозинството, с което ще трябва да бъде гласувана конституцията, е въпрос също на целесъобразност. За да може да разреши големите и трудни задачи, които стоят пред него, от вътрешно както и от международно естество, българският народ има върховен интерес в настоящия момент да излезе час по-скоро от привременното положение, в което се намира, като получи своята конституция. Всичко, което би било от естество да спъне Великото народно събрание в изпълнението на тази велика задача, която стои пред него, трябва да бъде решително премахнато. Неуместно е да ни се сочи примерът с Франция, където реакционните сили намират още възможност да пречат на политическото стабилизиране на страната. Българският народ, който осъществи своето обединение в рамките на Отечествения фронт, има основанието, има и възможността да получи час по-скоро своята конституция.

Тези две искания, а именно, първото, да се продължи времето за говорене в различните случаи и, второто, да се предвиди квалифицирано мнозинство от две трети, крият в себе си, ако не намерението, то във всеки случай явната опасност да се създадат широки възможности за спъване работата на Събранието.

Това става още по-ясно, когато към тия две искания се прибави искането на г-н Драндаревски да се изменят членове 65 и 70 от проекто-правилника.

Чл. 65 от проекто-правилника гласи: „Гласоподаването чрез записване саморъчно имената си, поименното и тайно гласоподаване могат да стават винаги, когато това поиска най-малко 25 души представители и Събранието одобри искането им“. Г-н Драндаревски предлага от името на сдружената опозиция да се заличат последните думи „и Събранието одобри искането им“.

Чл. 70 от проекто-правилника гласи: „Гласуването на сложни въпроси може да става на части, щом това се поиска и Събранието го одобри“. Г-н Драндаревски предлага и в този член да бъдат заличени думите: „и Събранието го одобри“.

Дава ли си сметка г-н Драндаревски какъв резултат би се получил, ако неговото предложение бъде прието? Това би дало възможност на 25 недобросъвестни депутати, заинтересувани да спъват работата на Събранието, използвайки тези две постановления на правилника, да разчленяват всеки сложен — според тяхното разбиране — въпрос на множество отделни въпроси и да предлагат, когато поискат — и Събранието е длъжно да приеме това — гласуването по всеки най-незначителен въпрос да става чрез записване саморъчно имената или чрез тайно гласуване, и по този начин не само да спъват, но и напълно да парализират работата на Събранието.

А позволете ни, г-да, да допусхаме, че все още ще се намерят там в дясно поне 25 депутати, които да пожелаят този резултат. Самият факт, че се правят такива предложения, ни подсказва, че такива депутати, за съжаление, има.

Третото основно възражение се отнася до главата на неприкосновеността на народните представители. Искане се да бъдат заличени членове 99 и 100 от проекто-правилника и вместо тях да се създаде един единствен текст, с който да се признае едва ли не абсолютната неприкосновеност. Никой досега не се е опитвал да установява абсолютна неприкосновеност на народния представител и аз съм сигурен, че и представителите на опозицията няма да направят такова предложение. Колкото и високо да е достойнството на народния представител, щом е извършил тежко престъпление, той може да изгуби това достойнство. Нима може да запази качеството си на народен избранник оня, който е извършил убийство, грабеж, предателство спрямо държавата, или който върши шпионаж във вреда на собствената си държава? Очевидно е, че се касае за относителна неприкосновеност, което значи, че народният представител не може и не бива да бъде възпрепятстван да изпълнява своето голямо назначение само затова, че е извършил някое по-маловажно престъпление.

Аз мисля обаче, че тук се касае за едно явно недоразумение. Въпросът за имунитета на народния представител, тъй както се поставя от някои от ораторите на опозицията, не може да се разреши в един правилник за вътрешния ред на Събранието. Това е въпрос, който може да бъде поставен и решен само от конституцията. Само с конституцията може да бъде определен размерът на депутатския имунитет. Правилникът определя само процедурата, която ще следва Събранието когато, по силата на конституцията, прокурорът би поискал разрешение да задържи някой народен представител, или когато поиска разрешение да отдаде под съд задържан вече народен представител.

Смятам, че е съвършено напразна тревогата на представителите на опозицията. Въпросът за депутатската неприкосновеност е извънредно важен въпрос и той сигурно ще бъде поставен на всеобщо проучване и дебатирание при изработването на конституцията.

Последният въпрос, на който искам накратко да спра вашето внимание, е предложението на представителите на опозицията, конституцията да бъде приета чрез тайно гласоподаване.

Тук ние трябва да изкажем нашето учудване, че такова предложение се прави от народни представители. Предполага се, значи, че тук във Великото народно събрание ще се окажат такива народни избраници, които няма да имат достатъчно кураж, когато бъде поставен на гласуване проектът за конституция, да кажат открито, че са за или против проекта, защото с това животът им ще бъде поставен в опасност.

Някои господа се опитаха и тук да представят въпроса като principien въпрос, че тайното гласоподаване трябва винаги да се предпочита пред явното. В същност, въпросът за тайно или явно гласуване е въпрос на целесъобразност. Има случаи, в които тайното гласоподаване е не само за предпочитане, но е и наложително, за да има свободно проявление на волята. Има обаче и такива случаи,

при които тайното гласоподаване е само признак на подлост и гузна съвест.

Когато се касае за 5 милиона български избиратели, когато се касае за масата на българския народ, между които ще се окажат хора с най-различно умствено, морално и културно лице, хора от които не всякога може да се иска достатъчно политическо съзнание и най-обща човешка доблест, очевидно, в такива случаи тайното гласоподаване е напълно приемливо, за да може да се улови волята на такива граждани.

Но когато се касае за елита на българския народ, когато се касае за 365 души подобрани измежду най-добрите от българския народ; когато се касае за тези хора, които в своите мисли и среди народа му се кълняха, че са готови да се жертвуват за него; когато се касае за тези хора, които в това разправяне, че оне преди 9 септември са били отечественофронтови и са воювали кървава борба срещу фашизма — как да повярваме, че тези хора няма да направят достатъчно кураж да гласуват открито за или против конституцията?

Но ние трябва да бъдем справедливи. Има за какво и от кого да се страхуват тези хора. Те искат тайно гласоподаване, за да се скрият от българския народ. (Продължителни ръкопляскания от мнозинството и възгласи от опозицията).

Председател Васил Коларов: (Звън)

Д-р Минчо Нейчев (к): Те искат да не бъдат видени, когато ще единият ръка срещу волята на народа конституция.

От мнозинството: Браво! (Продължителни ръкопляскания)

Д-р Минчо Нейчев (к): Но ние няма да им позволим това!

От мнозинството: Никога! (Продължителни ръкопляскания)

Д-р Минчо Нейчев (к): Ние сме доволни, че те са тук, за да видят българският народ истинското им лице.

От мнозинството: Браво! Браво! (Продължителни ръкопляскания)

Председател Васил Коларов: Има думата народният представител г-н Димитър Цвятков. Отсъства.

Има думата народният представител г-н Атанас Минков.

Атанас Минков (зв): (От трибуната) Уважаеми народни представители и народни представители! Това Велико народно събрание, което е избрано от българския народ, за да създаде българската републиканска конституция, по своята важност се равнява на нашето Учредително събрание, което турни основата на младата българска държава, освободена с кръвта на 200-те хиляди терорични синове на руския народ, който преди две години се яви на ново и по мощ на България, за да ни освободи от игото на монархизма, от игото на фашизма и на хитлеризма, който беше поробил българския народ. И затова аз считам, че в правилникът, който ние ще гласуваме, правилникът, който ще очертае рамките на дейността на това Велико народно събрание, е от съществена важност. Той ще трябва да ни даде всичката възможност и всичката свобода при една спокойна атмосфера, при една атмосфера на творчество, при една атмосфера на загриженост за съдбините на България да създадем една конституция, която да бъде възприета от мнозинството на българския народ — както се налягам, че ще бъде.

Ние заявяваме от името на народния съюз „Звено“ ...

От опозицията: О-о-о! (Възгласи)

Атанас Минков (зв): Нямам азет да отговарям на такива плоски закачки, които уронват престижа на Народното събрание. (Ръкопляскания от мнозинството) Аз мисля, че сме се събрали тук на сериозна работа, а не да ни се записват имената от стенографите с такива смешни закачки. (Възгласи от опозицията)

Председател Васил Коларов: (Звън)

Атанас Минков (зв): Ние заявяваме, че одобряваме по принцип представения правилник, защото този правилник е съобразен с постановлението на по-ранните правителства, които са шед на една демократична парламентарна практика.

За честта на българския Парламент аз считам, че даже и когато времето за говорене е ограничено не ще се намери, особено в това Народно събрание, председател, който да ограничи оратор, явил се тук да ни занимава сериозно с поставените въпроси.

При все това нашата група, — а вярвам и мнозинството от Отечествония фронт, за да даде доказателство за толерантност, за да даде доказателство че то иска поставените въпроси да се разрешат с надлежната сериозност, ще бъде благосклонно да се съгласи да се обсъди в комисията искането на опозицията да се увеличи на два часа времето за изказване на ораторите по съществени въпроси, когато ще бъде поставена конституцията на разглеждане на първо четене. Обаче и аз споделям предположението на прежнееговорившия оратор, че времето един и половина часа е достатъчно за всеки сериозен човек за да може той да разгледа основно пред Народното събрание и най-сериозните въпроси.

Въпросите, които ние ще разгледаме особено във връзка с проекта за конституцията, са въпроси чисто теоретични, въпроси конституционни, и всеки човек, който е осъзнано заинтересован с тях, ще

може в час и половина да изнесе своето гледище, за да бъде ясно то и за тия народни представители, които не са запознати със сложността на конституционните проблеми. Обаче аз се налягам, че мнозинството в комисията ще бъде благосклонно да увеличи това време.

Искането, по което най-много се спряха представителите на опозицията, е да бъде изменен чл. 93 от правилника, който гласи: „Искането да се задържи под стража един народен представител във време на сесия се отправя до председателя на Събранията, който го съобщава в първото му заседание. Комисията по искането се изпраща веднага и без разсъждане в комисията по Министерството на правосъдието, за да се произнесе дали има основания за улавяне на искането.“

Докладът на комисията се представя на Събранията в определен от него срок“.

Трябва да прибавя, уважаеми народни представители и представители, че въпросът за неприкосновеността на народните представители, за така наречения имунитет, не може и не бива да се разрешава в правилника. Този въпрос ще се разреши изцяло в конституцията. И както виждаме, в чл. 24 от проекто-конституцията е казано, че народните представители не могат да бъдат задържани и срещу тях не може да се възбужда наказателно преследване без съгласието на Народното събрание, а то то не заседава — без съгласието на председателството.

Следователно ние виждаме, че в проекто-конституцията този въпрос е изчерпателно разрешен. ...

Един от опозицията: Това ме е конституцията.

Атанас Минков (зв): Моля, аз ще се аясня с този въпрос — ... и всички опасения, които имат от опозицията, са несъстоятелни. Обаче аз смятам, че една поправка в комисията в духа на желанието на опозиционерите трябва да се приеме, защото ние създаваме сета едно интересно конституционно положение. Фактически нашата търновска конституция е дерегирана. Тя не съществува.

От опозицията: Не е ли това туй!

Атанас Минков (зв): Да, фактически тя е дерегирана, защото ние не се движим по правилата на търновската конституция. Ние имаме един революционен акт, какъвто е актът на 9 юни, ...

Един от опозицията: Ето го деституцията!

Атанас Минков (зв): ... 9 септември, а който иска участие и представители на опозицията. И г-н Никола Петков е също участник в правителството, което се наляга на 9 септември.

Никола Петков (АНП): Но в името на търновската конституция се направи това!

Председател Васил Коларов: (Звън)

Атанас Минков (зв): Имам това е така, аз моля от името на нашата група мнозинството да се съгласи да се отложи този текст. И аз бих предложил, докато се създаде българската конституция, докато действително ние създадем една истинска конституционен правен режим в страната, докато трае това преходно време, чл. 93 да се измени така: „Народните представители не могат да бъдат задържани под наказателна отговорност, нито да бъдат задържани под стража през времето, когато Народното събрание е в заседание, без съгласието на Народното събрание, и то само когато народният представител не е извършил тежко криминално престъпление, което се наказва най-тежко от наказателния закон“. Аз съм убеден, че това Народно събрание и това мнозинство никога не е желало и няма да желе да преследва народните представители за техните убеждения и че то ще пази своето непрекосновеността на народния представител. Ще я пази своето, защото това мнозинство е издигнало Народното събрание най-високо. Дори отук, от опозицията, се правят възражения за важността и силата на Народното събрание като конституционен фактор. Именно, защото ние стоим на това становище, което се оспорва често от опозицията, която застава на фашистката база за пълното разделение на властите, ние би трябвало да възприемем едно такова изменение.

Един от опозицията: Ще говорим по това въпрос, когато разискваме проекта за конституцията.

Атанас Минков (зв): Би трябвало всички ние да възприемем едно такова изменение, за да успеем представителите на опозицията и да ги уверим, че тяхната неприкосновеност ще бъде запазена, че те ще имат пълната свобода в интереса на българския народ да се изказват в това Народно събрание, че няма никаква опасност за тях! И аз съм убеден, че това ще бъде прието от комисията.

Едно съществено възражение дават представителите на опозицията относно чл. 23 от проекто-правилника, който гласи: „След приемането на проекта за трето четене председателят го подлага на гласуване наляво. Това гласуване става поименно“. Направя се предложение от опозицията, гласуването в този случай да стане тайно.

Г-да народни представители! Аз не мога да се съглася с едно такова искане, защото то е ковен удар върху авторитета на същия народен представител. Предполага се, че всички ние тук, които сме поели тежкия кръст да бъдем довереници на народа, ще имаме доблестта да защитаваме, дори и с цената на своя живот, своите убеждения и няма защо да се крием зад някакво тайно гласуване.

(Възражения от опозицията) Въпросите, които тук ще се подлагат на гласуване, въпросите, които ние ще разрешаваме, са въпроси от важно значение, и никой народен представител не може да няма открито мнение по тях. Ако някой няма доблест тук в Народното събрание да се изкаже, той не заслужава доверието, което му е дал българският народ. (Ръкоплескания от мнозинството)

Така разбирам аз ролята на опозицията. Аз не съм от тия, които отричат нейната полезна роля. Но когато тук от висотата на тая трибуна представители на опозицията, които смятат, че представляват едно голямо течение в българския народ, правят такава възражение и искат, когато трябва да се разрешат най-съдбоносният въпрос — какво да бъде държавното устройство на България — да се закриват в сянка, това според мене е осъдително.

С тия пожелания аз заявявам, че ние ще гласуваме проекто-правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председател Васил Коларов: Има думата народният представител **Г-н Иван Копринков.**

Иван Копринков (сЛ): (От трибуната) Уважаеми народни представители! От вчера се разглежда въпросът за нашия правилник, който, както се изрази някой от ораторите, е нашата вътрешна конституция. И понеже това е нашата вътрешна конституция, ние сме длъжни, разглеждайки тая наша вътрешна конституция, да я приемем в такава форма, която ще дава достатъчно гаранции преди всичко на нас, народните представители, за изпълнението на нашата задача и на нашия дълг.

Представеният ни проект за правилник от комисията е първият, бих казал аз, законодателен акт от дейността на VI Велико народно събрание, или — да се изразя с думите на някой — на първото Велико народно събрание на Народната република. И понеже той е първия акт на нашата законодателна дейност, то ние трябва при разискванията да бъдем достатъчно внимателни, за да създадем един правилник, една наша вътрешна конституция, с която да дадем доказателство пред целия български народ, че сме се достатъчно издигнали на висотата на своето положение като избраници на този народ, да дадем достатъчно доказателства за демократичност, като от думи за демокрация, за свобода минем към дела. (Ръкоплескания от опозицията)

Разглеждайки правилника така, както е представен от комисията, ние преди всичко трябва да се спрем на няколко въпроси.

Първият въпрос за вътрешния ред на Великото народно събрание има за първа задача да създаде един ред по отношение разглеждането и приемането на конституцията. Това е първата и най-важна дейност, бих казал аз, на Великото народно събрание, така както то е избрано сега. След това вече идва втората негова дейност — тогава, когато това Велико народно събрание се преобръща в обикновено Народно събрание и върши обикновена законодателна дейност.

Понеже правилникът разграничава тия два вида дейност на Събраниято, то ние трябва да го разгледаме също така от две различни гледни точки.

Първо, ние трябва да разгледаме постановленията му, засягащи изработването и приемането на конституцията, да видим какви гаранции дава той на нас, народните представители, по отношение на това, по който ще се приеме конституцията на българската Народна република. Естествено това ни налага с всичката сериозност и внимание да проучим постановленията на глава II от правилника, за да не стигнем до положението, щото при разглеждането на постановленията на конституцията ние, като Велико народно събрание, да не можем да изпълним своите задължения така, както българският народ ни е изпратил да ги изпълним.

Правилникът в глава втора и последващите съдържа постановления, по които нашата група, на Работническата социалдемократическа партия (обединена), има право да каже своята дума и да заяви, че счита, какво те не отговарят на задачите и целите, които Великото народно събрание си е поставило.

Преди всичко, уважаеми народни представители, поставя се въпрос за времето за говорене, който не е от тъй маловажно значение, както г-н председателят на комисията д-р Минчо Нейчев тук каза. Този въпрос е от съществено значение, затуй защото времето за говорене по проекта за конституцията един час и половина не е достатъчно, защото всеки член на конституцията е отделен законодателен акт, за него трябва време, трябва проучване, трябва справки. Ония, които не знаят какво значи конституция, могат да се заловят и с половин час, но за ония, които иска да бъде изчерпателен, когато говори по една конституция, един час и половина е свършено недостатъчно време, за да може да разгледа всички въпроси, които се поставят във връзка с конституцията. Час и половина време за разглеждане на един основен закон, който ще гради бъдещето на държавата за десетки и стотици години, е действително едно ограничение на времето, което няма да даде възможност да се засегнат всички важни, съществени и интересни въпроси.

Ние искаме увеличение на времето за говорене не от съображенията, които г-н председателят на комисията каза — че се стремим да саботираме или да пречим на една бърза дейност — но от съображения за правилно осветление на въпросите, които са толкова важни и съществени. (Ръкоплескания от опозицията)

Ние не учудва моят приятел г-н Минчо Нейчев, който имах тази смелост да заяви, че няма да позволи, Народното събрание да допусне увеличение на времето, или че някой имал намерение да злоупотребява с времето.

Един от мнозинството: Кога го е заявил?

Иван Копринков (сЛ): Кой сте Вие, г-н Нейчев? Един народен представител. Следователно, тия въпроси не могат така да се по-

ставят. А най-малко Вие, г-н Нейчев, като председател на комисията, можете така да се изразявате и по тоя начин да създавате убеждение у онова мнозинство, представител на което сте, че Вие ще заповядате така да бъде и следователно така ще бъде. (Ръкоплескания и гласове „Псзор!“ от опозицията. Възражения от мнозинството) С заповеди не може! Следователно, уважаеми народни представители, искането за увеличение на времето за говорене, по-специално по конституцията, не се прави с онова намерение и с оная цел, както твърди г-н Нейчев, но се прави с цел да могат да бъдат уяснени подробно всичките сложни проблеми, които повдига един проект за конституция.

Проекто-правилникът предвижда и други ограничения. Такова е например ограничението на времето, което се дава на народния представител за проучване на проекто-конституцията, след като тя бъде раздана. Предвижда се тридневен срок. Уважаеми народни представители! Комисията за изработване проекто-конституцията ще работи 20 дни, за да изработи проекта, а на народните представители, които трябва да кажат думата си по него, се дават три дни от внасянето на проекта до почване разискванията, за да го разучат. Как е възможно това? Достатъчни ли са три дни, за да се разучи проекто-конституцията от ония, който ще иска да каже сериозно своята дума по нея? Не. Според мен, това време е свършено кратко. То също така трябва да бъде удължено, трябва да се даде на ония, които ще искат да вземат думата по представения проект, достатъчно време да го проучат, за да могат с нужната сериозност да изнесат всичките въпроси, които повдига тоя проект.

В правилника се предвижда също така твърде кратко време и за разглеждането на проекто-конституцията на второ и трето четене.

Във всички тия случаи, ако се иска от нас удължение на времето за говорене, иска се с единственото намерение да допринесем всичко, каквото можем, за правилното разрешение на проблемите на нашата конституция. (Ръкоплескания от опозицията)

Друг въпрос във връзка с глава втора от правилника, отнасяща се до приемането на конституцията, който се засегна вчера от народните представители от опозицията и днес от двамата говорители от болшинството — г-н Нейчев и председателя на групата „Звено“ — е въпросът за начина на гласуването на конституцията.

Уважаеми народни представители! Аз съм длъжен тук да кажа, че ако се иска от нас гласуването на конституцията да стане тайно, то не е затуй, защото ние се страхуваме от народа, за да не види той какво е нашето становище, а е затуй, защото ние искаме, ония г-да народни представители, които са дошли тук по „милост Божия“ (Ръкоплескания и гласове „Вярно!“ от опозицията), те да бъдат свободни.

Здравко Митовски (с): Това сте Вие, г-н Копринков, който сте дошли тук по милост на българската реакция. (Ръкоплескания от мнозинството)

Димитър Ганев (к): Напразно искате да минете за демократ, като прикривате фашистката си природа.

Иван Копринков (сЛ): Уважаеми г-да народни представители! Вчера вие изслушахте един представител на Земеделския съюз от групата на г-н Оббов.

Вълко Червенков (к): Той (Сочи седящия до него д-р Михаил Геновски) е Земеделският съюз. Има само един Земеделски съюз. Другото е малцинство.

Иван Копринков (сЛ): Ние искаме такива народни представители като него да имат достатъчно свобода да гласуват, както желаят (Ръкоплескания от опозицията) и както тяхната съвест диктува това.

Същият този народен представител имаше куража да хвърли обвинение на представителите на опозицията, че били представители на някакъв си чуждестранен съюз (Ръкоплескания и гласове „Вярно!“ от мнозинството. Тропане по банките от опозицията), тогава когато опозицията има зад своя гръб 1.250.000 души. (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството), които минаха през кръв, през терор (Ръкоплескания и гласове „Вярно!“ от опозицията. Възражения от мнозинството), които минаха и през труповете (Ръкоплескания и гласове „Вярно!“ от опозицията. Възражения от мнозинството), за да изразят свободно своята воля. Ние искаме именно тези, съвестните, които желаят да гласуват . . .

Димитър Ганев (к): Когато ние минахме през огън и кръв, вие бяхте в фашистките банди! (Тропане от опозицията)

Минчо Нейчев (к): За да избият комунистите!

Цола Драгойчева (к): Цанкови агенти сте, убийци!

Димитър Ганев (к): Защитници на фашистите!

Иван Копринков (сЛ): Вчера дойде тук да ви говори от името на радикалите. . .

Петко Кунин (к): Я разкажете нещо за Вашата дейност до 9 септември.

Иван Копринков (сЛ): . . . един радикал, който нема куража да излезе в изборите от името на своята партия, а се скри зад вичената бюлетина, и уверява, че е представител на Радикалната група. . .

Цола Драгойчева (к): Коя партия представлявате Вие? Цанковата!

Иван Копринков (сЛ): Такива хора ние искаме свободно да гласуват тайно (Ръкоплескания от опозицията), за да не бъде подкупена тяхната съвест. (Ръкоплескания от опозицията) И ако ние, г-да народни представители, поставяме въпрос за тайно гласуване, то е заради тези добросъвестни, подкупени.

Димитър Ганев (к): То е за да се скриете от народа.

Иван Копринков (сЛ): . . . а не за нас. (Ръкоплескания от опозицията)

Димитър Ганев (к): Надявате демократична маска, за да скриете фашисткото си лице.

Иван Копринков (сЛ): Ние смело и открито казваме своето мнение по конституцията, ще го кажем и когато я разглеждаме член по член, глава по глава, и ще гласуваме открито. Но вие, които сте от тая страна (Сочи мнозинството) чужди наемници, ние искаме вас да спасим. (Ръкоплескания и гласове „Вярно!“ от опозицията. Възражения от мнозинството) Ето защо ние искаме тайното гласуване. Беше много неоснователно твърдението на г-н председателя на комисията, който искаше въпросът за тайното гласуване да мине по такъв начин, по който да се разбере, че това се иска от нас от съображение на липса на смелост и на липса на кураж. Не. Смелостта е у нас, ние не я крием. (Ръкоплескания и гласове „Вярно!“ от опозицията) Ние ще я покажем. (Ръкоплескания и гласове „Браво!“ от опозицията. Смях в мнозинството и възклицания „О-о-о!“)

Димитър Ганев (к): Когато се касаеше да се спасява родината, вие бяхте заедно с фашистките банди! Тогаз нямате смелостта да се борите, а сега искате да се борите против народната власт!

Иван Копринков (сЛ): Вие не ме познавате. Аз бях там, където беше Вашият приятел Нейчев, където беше Вашият приятел Даскалов. (Възражения от мнозинството)

Уважаемо Народно събрание! Г-да народни представители! Поставя се трети въпрос — въпросът за квалифицираното болшинство. Също г-н председателят на комисията Нейчев искаше да отиде дотам, да види, че този, който иска квалифицирано болшинство, иска да наложи тормоза на едно малцинство над работата на едно обикновено болшинство — една теория, която не издържа абсолютно никак, която е действително антидемократична. (Ръкоплескания от опозицията) Квалифицираното болшинство е една необходимост за всички големи актове. А няма по-голям акт за българския народ от този да се гласува конституцията. И когато една конституция се гласува с обикновено болшинство, това значи, че българският народ чрез това болшинство не е изразил своята воля за тая конституция.

Какво представлява днешното болшинство? Зад всеки един народен представител от днешното болшинство стоят средно 8.000 гласа, а зад всеки един народен представител на опозицията стоят над 12.000 гласа. (Ръкоплескания от опозицията) Ако вие приемете гласуването на конституцията да става с обикновено болшинство, а гласовете на болшинството са близо само 1/3 от българския народ, следователно с 1/3 от българския народ вие искате да гласувате една конституция. Ние именно на това се противопоставяме и именно за това искаме да бъде гласувано с квалифицирано болшинство — 2/3. Тези са нашите съображения, а не желание и стремеж — както съвършено неоснователно г-н Нейчев искаше да хвърли този упрек върху нас — да се мине към тормоза на едно малцинство. Кое е това малцинство, г-н Нейчев? Вие нали имате болшинство, нали сте две трети? Защо се страхувате от тормоза на едно малцинство? Значи, иска се да се мине не по реда на гласуването на един голям закон, какъвто е основният закон на българската държава — конституцията — а по пътя на гласуването с обикновено мнозинство, с каквото се гласуват обикновените законодателни актове.

Стоян Попов (к): Така ще бъде. Вас няма да ви слушаме.

Иван Копринков (сЛ): Г-да народни представители! Поставя се друг въпрос.

Стоян Попов (к): Нещо за лимоните кажете.

Иван Копринков (сЛ): Много неуместен Ви е въпросът за лимоните. Обърнете се към г-н Нейков за лимоните. Той ще ви каже подробности. (Ръкоплескания от опозицията) Мене не ме засягат лимоните. Г-н Нейков засягат.

Уважаемо Събрание! В проекто-правилника се урежда и въпросът за неприкосновеността на народния представител — един въпрос, който не е от малко значение. Аз съм особено доволен, че г-н Минчо Нейчев поиска да постави този въпрос тук в неговата широта, обаче той не обърна внимание на това, че в членове 99 и 100 от проекто-правилника на тази комисия, на която той е председател, умишлено е пропуснато да се цитира чл. 95 от конституцията. И аз задавам въпрос на председателя и на докладчика на комисията: умишлено ли или погрешно не е цитиран там чл. 95 от конституцията? Защото в правилника за вътрешния ред на обикновеното Народно събрание от 1945 г., който вие приехте във вашето XXVI обикновено Народно събрание, в членове 92 и 93 цитирате в скоби чл. 95 от конституцията. Питам аз: съвършено случайно ли е тази грешка, уважаемо Събрание, или затуй, защото в обикновеното Народно събрание бяха само доверени лица на ОФ,

а днес има и опозиция, за която не трябва да се спазва конституцията? (Ръкоплескания от опозицията) Аз считам, че това не е случайно, а е умишлено.

Един от опозицията: Точно така. (Ръкоплескания)

Иван Копринков (сЛ): . . . затуй защото в обикновеното Народно събрание нямаше нито един глас против правителството, всички бяха негови доверени лица и трябваше да бъде обезпечена тяхната свобода, а днес, когато в Народното събрание има и опозиция, нейните народни представители трябва да бъдат оставени на произвола на властта, за да бъдат арестувани и като народни представители от Велико народно събрание. (Ръкоплескания от опозицията) Ако г-н председателят на комисията счита, че постановленията на конституцията трябва да легнат в основата на правилника, или ако правилникът урежда само процедурата, то нека се махнат тези постановления от правилника, за да бъдат народните представители съвършено свободни.

Какво имаме в членове 99 и 100 от правилника? Имаме пълната свобода на днешната милиционерска власт да вземе един народен представител даже от Народното събрание. Тази власт има пътната свобода да го вземе не само преди откриване на сесията, но и по време на сесията.

Цола Драгойчева (к): Къде има такова нещо?

Иван Копринков (сЛ): В правилника е казано. Прочетете го.

Димитър Ганев (к): Прочети го ти.

Цола Драгойчева (к): Това е шарлатанство

Иван Копринков (сЛ): Аз го чета и го цитирам. В чл. 99 от правилника се казва, че за да бъде задържан един народен представител през време на сесия, трябва да бъде уведомено председателството. Но когато се касае за задържане на народен представител преди откриване на сесията, за него няма никаква гаранция. В чл. 100 се казва, че след задържането му се уведомява председателството. Ако обаче Камарата не е в сесия, ако тя е разпусната тогава колко време ще стои задържан народният представител в участъка или в затвора, докато ще може въпросът да се постави в Народното събрание? Това не е определено.

Следователно, ние поддържаме, че когато се касае за депутатската неприкосновеност, ще трябва да има едно единствено решение в правилника: депутатската неприкосновеност трябва да бъде запазена през всичкото време на траенето на мандата, съгласно постановленията на конституцията. (Ръкоплескания от опозицията) Затова аз считам, че ако случайно, по погрешка в членове 99 и 100 от правилника не е посочен чл. 95 от конституцията, той трябва да бъде вписан. Ние поддържаме, че трябва да има едно единствено решение на този въпрос в правилника, а именно: пълна неприкосновеност на народния представител по време на траенето на неговия мандат, съгласно постановленията на конституцията. И в този смисъл трябва да бъдат изменени членове 99 и 100 от правилника.

Аз напълно приемам становището на г-н Нейчев, че въпросът за депутатската неприкосновеност не е въпрос на правилник. Е добре, г-да народни представители, ако не е въпрос на правилник, защо е вложена в правилника?

Димитър Ганев (к): Защото е процедура.

Иван Копринков (сЛ): Но тази процедура изключва процедурата на конституцията.

Димитър Ганев (к): Как я изключва!

Иван Копринков (сЛ): И понеже я изключва, ние ще трябва или да я съобразим с конституцията, или да я махнем изцяло от правилника и да оставим постановленията на конституцията, които единствено гарантират свободата и неприкосновеността на народния представител.

Тук един от говорившите от групата „Звено“ каза, че в периода, в който сме се намирали сега, ние сме били в положение, когато нямаше никаква конституция; старата била унищожена, новата не е още приета — следователно били сме в едно междуцарствие.

Уважаемо Народно събрание! Това е една лъжа, това е една неистина. Дотогава докато не се приеме новият проект на конституцията, в сила е съществуващата търновска конституция. (Ръкоплескания от опозицията) И ние, и всички вие на 9 септември се клехме в тази конституция. (Ръкоплескания от опозицията) Г-н министър-председателят на 17 септември 1944 г. прочете декларацията на правителството, . . .

Един от опозицията: Той я забрави.

Иван Копринков (сЛ): . . . в точка първа на която е казано: възстановяване на търновската конституция. (Ръкоплескания от опозицията)

Петко Куни (к): А 8 септември какво означава?

Иван Копринков (сЛ): Следователно, дотогава докато не се приеме новата конституция, и вие, и ние, и целият български народ е длъжен да спазва в своя живот оная конституция, която е в сила. И понеже е в сила търновската конституция, затова се по-

воваме ние на постановлението на чл. 95 от нея, за да може да се запази правата на народния представител.

Един от мнозинството: Но сега България е република.

Иван Копринков (сЛ): Няма значение въпросът за републиката. По този въпрос народът каза думата си. В тази част народът отмени конституцията с референдума. Но докогато другите постановления на конституцията не са отменени, дотогава все още действат и като народни представители, и като граждани да я спазваме и да я прилагаме.

Уважаем народни представители! Има въпрос, който се поставя в правилника и за обикновената дейност на Великото народно събрание — например въпросът за времетраенето на говоренето. Но аз считам — както г-н председателят на комисията каза — че някои въпроси ще бъдат разглеждани от комисията на ново и е възможно да се постигне едно съгласие.

Но има един въпрос в правилника, който е съществен и който аз искам да зачетна. Това е въпросът за запитванията и за питанията. Общоприето и признато е, че интерпелациите и питанията са един от начините, чрез които народните представители контролират дейността на правителството. Това не го намерите във всеки учебник по държавно право. И щом това е така, ще трябва да се даде пълна свобода на народните представители да упражняват това свое право на контрол на правителствената дейност чрез запитвания и питаня. В правилника са предвидени известни постановления, но тези постановления са твърде ограничителни и не могат по никакъв начин да останат. С тях все едно че се отрича правото на народния представител да отправя запитвания и питаня. Какви са те?

По силата на правилника отправеното запитване от един народен представител се депозира на председателството на Камарата. Председателството, в съгласие с правителството и респ. правителството определя деня за разглеждане. Ние считаме, че не правителството трябва да определя деня за разглеждане. Правителството или съответният министър ще уведоми председателството, и председателството ще определи деня за разглеждане, защото народните представители се сношават с правителството чрез председателя на Народното събрание.

Второ, което е по-важно. Дава се едно крайно малко, кратко време на запитвача да развие своята интерпелация, своето запитване. Определен е в правилника половин час. Г-да народни представители! Как може в половин час време да се развие едно запитване, една интерпелация от съществено значение? Представете си например, че се отправя една интерпелация... (В залата възмуща народният представител Георги Димитров. Всички народни представители от мнозинството стават прави и му устрояват продължителна овация)... едно запитване от един народен представител към правителството относително начина на произвеждане изворите за Велико народно събрание, извършените насилия и терор. Как може това за половин час да бъде развито? Представете си например, че се отправя едно запитване, една интерпелация от един народен представител по хаоса, който владее в снабдяването и производството. Как може за половин час да бъдат развити тези въпроси? Или едно трето запитване за бъркотията, която съществува в един институт в България, наречен Върховен стопански съвет? (Ръкоплескания от опозицията) Как може за половин час да се развие това запитване? Естествено е, че господата, които са редили правилника, са имали под съображение неща, които не отговарят на действителността, на нашия живот и на оня възможности, с които един народен представител ще иска да упражни своето право на контрол върху известна правителствена дейност.

Не ще съмнение, че тези въпроси са големи, и онези, които отправя своето запитване, абсолютно не е в състояние да ги развие за половин час. Още повече това е невъзможно, г-да народни представители, при постановлението на правилника, че председателят не е длъжен да прочетете текста на запитването. Как е възможно това — нито се публикува, нито се печата, нито се раздава текстът на народните представители! Казано е в правилника, че председателят също уведомява за съдържанието на запитването. А тогава, когато ще трябва да се развие едно запитване, щом то не се чете от председателството, естествено, че ще се губи доста време от залата, за да го прочете и да има възможност свободно да го развие. Ето ви още един дефект в правилника, който също така трябва да бъде премахнат.

На трето място е въпросът за питанята. Питанята са също един начин, чрез който народният представител контролира дейността на правителството. А в правилника има постановление, в което се казва, че министърът може да заяви: не намирам за уместно да отговоря на това питане.

Един от опозицията: Прогресивен правилник!

Иван Копринков (сЛ): Как може една демократична власт, обявена за най-демократична и най-свободна, да туря такива постановления в един правилник? Ако желаел, министърът можел да каже: не намирам за нужно да отговоря на това питане!

Г-да народни представители! Такова нещо е абсолютно недопустимо в един правилник, особено на едно Велико народно събрание и на една държава, която иска да каже, че се управлява по демократичен начин. Тези постановления от правилника също така трябва да бъдат премахнати.

Има и ред други неща. Вярвам, че комисията ще се съгласи да се направят известни изменения, затуй защото въпросите са от съществено значение. Както казах и отначало, от този правилник българският народ ще има да присъди, дали ние, неговите представители във Великото народно събрание, сме се издигнали на

висотата на положението, или пък не вървим по ония откъснати стари пътища на фашисткото време и на старото реакционно време, когато правата на българския народ се ограничаваха и правата на депутатите също се ограничаваха. (Ръкоплескания от опозицията)

Димитър Георгиев (к): Все платете за това време, ко то вече да се върне!

Един от комунистите: Чърчил ще ти увеличи дажбата!

Председател Васил Коларов: Има думата народният представител г-н Минчо Минчев.

Минчо Минчев (к): (От трибуната) Г-да народни представители! От вчера ние слушаме достатъчно много и достатъчно дълги изказвания, особено на опозицията във връзка с правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание и във връзка с възраженията, които се правят против известни текстове от този правилник.

Първото възражение, което те правят, е, че с правилника се ограничавала възможността на народните представители поради липса на достатъчно време да се изкажат по основните въпроси на бъдещата конституция и затова искат увеличение на допустимото време за говорене от всеки народен представител. Но ако тяхното искане може да бъде правилно разбрано, тогава ние не можем да си обясним предложението им за увеличение предвиденото време за говорене в членове 31 и 73 от правилника, които се отнасят до редовната законодателна работа на Великото народно събрание. Очевидно, това искане на опозицията за увеличаване въобще времето за говорене из отделния народен представител не се поставя в името и в защита на върховните народни интереси и на принципите на демокрацията, както се старае да ни убеди опозицията, но то представлява един сериозен опит да се умални и увължи работата на Великото народно събрание в безплодни и нескончаеми разисквания, като се отклони същото от историческите задачи, които стоят за разрешаване пред него в настоящия момент.

Вярно е, че ние трябва да обезпечим народните представители, да могат да изкажат мислите и мненията си по конституцията, но ние също така трябва да обезпечим такова делово и работоспособно Велико народно събрание, което ще бъде в състояние в най-кратък срок да даде на републиката и на българския народ конституция и законни основи за нормално политическо, стопанско и културно развитие на нашия народ.

С направеното предложение от опозицията, когато 25 души народни представители поискат номинено гласуване, винаги то да става без решение на Великото народно събрание, се мисли същото: да се направя всичко възможно да се саботира творческата и делова работа на Събраниято. Убеждават ни г-да опозиционерите, че това било по-демократично. А то ще бъде такава демокрация, при която 25 народни представители ще вложат вилтата си дори и против волята на останалите 440 народни представители.

Във връзка с предложението, което същите правят за тайно гласуване на конституцията, изказаха се доста много другари. И аз смятам, че по този въпрос ние трябва да бъдем съвършено ясно. Всички ония, които са дошли във Великото народно събрание в името на една програма, в името на една конституция, трябва да имат смелостта, решителността и куража стирно и ясно да гласуват за това именно предложение, за това именно отношение, което те имат към конституцията.

Преждеговорившият г-н Копринков заяви, че те са смелите бори против фашизма и че те са именно, през труповете на които е минал българският народ в борбата за собственото си освобождение. Те и техните приятели, които са ги изпратили във Великото народно събрание, действително са минали през труповете и по труповете, но са минали през труповете и по труповете на много и много народни бори. (Гласове „Вярно!“ и бурни ръкоплескания от мнозинството) Г-н Копринков знае за своето участие в събитията през 1923, 1924 и 1925 г. (Гласове „Вярно!“ и бурни ръкоплескания от мнозинството) Г-н Копринков също така много добре знае, че неговият рожден син миналата година беше арестуван в една конспирация от легионери, които искаха да съборят народната власт. (Гласове „Вярно!“ и ръкоплескания от мнозинството)

Иван Копринков (сЛ): Но бе оправдан.

Димитър Ганев (к): Г-н Копринков и сега знае да минава през народни трупове. (Възражения от опозицията)

Никола Петков (зНП): Не поставяйте в делово положение г-н Копринков за 1923 г. Не го карайте да се черпи човекът!

Председател Васил Коларов: (Звън)

Минчо Минчев (к): Другият въпрос по който опозицията прави предложение срещу проекто-правилника, който е поставен на разискване в днешното заседание на Великото народно събрание, е въпросът за кворума.

Касае се, необходимият кворум за откриване заседанията на Народното събрание да бъде не 1/3, а 1/2, та да може програмата на конституцията да бъде гласувана поне от стотина народни представители, защото при това положение, при което правилникът позволява откриването на Народното събрание с 1/3 кворум, имало опасност повече от половината от 13 народни представители да гласуват конституцията на Народната република България. Очевидно това не е неразбираемо, защото не са толкова глупави тези, които твърдят това нещо, но това е едно злобно, едно злобно отношение, едно извращаване на действителните факти. (Възража

ния от опозицията) Защото в чл. 17 от проекто-правилника е казано ясно и недвусмислено, че конституцията и всеки член от конституцията се приема с мнозинство повече от половината от всички народни представители. (Гласове „Вярно!“ и ръкопескания от мнозинството)

Един от опозицията: Не е въпрос за гласуване, а за разискване на конституцията.

Минчо Минчев (к): Ще Ви отговоря, господине! А това значи, че ако при откриване на едно заседание на Великото народно събрание присъствуват 1/3 от всички народни представители и ако в това заседание ще има да приемем текстове от конституцията или цялата конституция, а в момента на гласуването няма наличие на поне половината плюс един от всички народни представители — очевидно е, че тези текстове от конституцията или конституцията изцяло в това заседание не може да бъде приета. Това е съвършено ясно, но г-да опозиционерите имат интерес да правят всички ясни неща тъмни пред българския народ, за да го заблуждават. („Вярно!“ и ръкопескания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Минчо Минчев (к) По въпроса за мнозинството, с което трябва да се гласува конституцията на Народната република, се иска 2/3 мнозинство да бъде 2/3 от всички народни представители. Каза ви се по този въпрос от дондара Минчо Минчев, че ние не можем, в желанието си да създаваме демократичност, да минем в антипода, в антидемократичност: от едно малцинство да зависи приемането или неприемането на конституцията. (Възражения от опозицията)

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Минчо Минчев (к): Но г-да опозиционерите могат да бъдат съвършено спокойни в едно — че конституцията на Народната република България положително ще бъде гласувана с едно мнозинство много по-голямо от 2/3. (Бурни ръкопескания от мнозинството)

Един от опозицията: Не се съмняваме! С мнозинството на шмайзера.

Минчо Минчев (к): Защото българският народ изпрати много повече народни представители, за да гласуват конституцията... (Възражения от опозицията)

Един от опозицията: И Филев имаше същото мнозинство.

Председател Васил Коларов: (Звъни) Не прекъсвайте!

Минчо Минчев (к): ... и защото българската реакция е изпратила във Великото народно събрание достатъчно по-малко народни представители от 1/3 мнозинство, за да не могат да направят друго, освен нещо в полза на собствените си интереси. (Гласове „Вярно!“ и ръкопескания от мнозинството)

Димитър Ганев (к): И са достатъчно подли да се крият от народа.

Един от опозицията: Милицията ви изпрати всички вас тук. Само 50 души трябваше да бъдете тук. (Глъчка)

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Минчо Минчев (к): Въпросът за имунитета на народния представител е въпрос на конституцията. (Възражения от опозицията)

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Минчо Минчев (к): Материалното уреждане на депутатския имунитет става чрез конституцията. В правилника за вътрешния ред на Народното събрание се урежда само процесуалните права, как именно да става отнемането на депутатския имунитет на някои народни представители, когато са налице материалните предпоставки, които са визирани в съответните текстове на конституцията.

Един от опозицията: Кажете ги! Защо ги пропуснахте?

Минчо Минчев (к): С някои изказвания на опозиционерите представители се прави внушение да се създаде неприкосновеност за народните представители, като същите бъдат давани под съд само за криминални престъпления. Значи ще могат да бъдат давани под съд, ако са извършили, да речем, квалифицирано престъпление, кражба или убийство, но ако са извършили престъпление спрямо българския народ, ако са извършили измяна спрямо интересите на българския народ, тогава те не могат да бъдат давани под съд и техният имунитет не може да бъде отменяван! (Възражения от опозицията)

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Минчо Минчев (к): Очевидно, в своята безогледна защита на депутатския имунитет, опозицията идва до заключение, че за една квалифицирана кражба или за едно убийство на отделен човек може народният представител да бъде изпратен в затвора, а ко-

гато се засягат основните интереси на българския народ, тогава на този народен представител не може да се посяга. (Възражения от опозицията) Но по този въпрос вие ще имате да вземате.

Великото народно събрание вече има възможност да покаже своето отношение към депутатския имунитет. (Ръкопескания от мнозинството) Това обстоятелство биде подчертано в изказванията на самата опозиция. Всички могат да бъдат уверени, че Великото народно събрание ценя имунитета на народния представител и че същият би бил отнет само тогава, когато дейността на народния представител изплаща общите интереси на трудещия се български народ. („Браво!“ и ръкопескания от мнозинството)

Ето защо парламентарната група на Българската работническа партия (комунисти) ще гласува единодушно по изцяло проекто-правилника за вътрешния ред на Народното събрание. („Браво!“ и ръкопескания от мнозинството)

Председател Васил Коларов: Има думата народният представител г-н Яни Янев.

Яни Янев (з): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! На вчерашното заседание се сложи на обсъждане проекто-правилникът за вътрешния ред на Великото народно събрание. И още в този първи акт пролича високата принципиалност, от която се ръководи нашата парламентарна група, сериозното отношение, което има към него. И наистина би ли могъл някой от нас сериозно да твърди, че без правилник за вътрешния ред, без наша вътрешна конституция бихме могли да изработим нова народна конституция, или, ако щете, само да ревизираме старата конституция, да изработим конституцията на „републиканска“ монархия, както биха желали някои от господата от съюзната опозиция? (Възражения от опозицията) Спокойно. — Тази неизбежна необходимост е осветена от вековната парламентарна традиция, за да няма нужда да говорим повече. Правно впечатление обаче, че някои от ораторите, които се изказаха вчера, се ползват от случая да направят не някои сериозни и съществени изменения или допълнения на правилника, а напротив, стремят се чрез провозани предложения да подхвърлят кепицата задръжко на „Зеленото знаме“ — „Опозицията срази мнозинството“, да заблудят някои слушатели, ако биха се намерили такива. (Оживления сред мнозинството)

Никола Петков (ЗНП): (Казва нещо)

Яни Янев (з): Вие сте ми учител, другарю Колю Петков! Аз дължа да отбележа, г-жи и г-да народни представители, че парламентарната група на Българския земеделски народен съюз с нужната сериозност се занимава с въпроса за имунитета на народния представител. Наши депутати изпитаха сами на свой гръб този остър в търновската конституция и неспазван почти от никого принцип и затова не го оставяха без внимание. Ние помним, че от XXIV обикновено Народно събрание бяха изхвърлени пет или повече народни представители, а много от тях не бяха утвърдени до неговото разтуряне, въпреки категоричните текстове на търновската конституция — чл. 93 и следващите. Онова, което не бива да стане незабелязано, е, че тези, които ги изгониха от Парламента, от XXIV Народно събрание, те гласуваха за тях (Сочи народните представители от опозицията) и ги изпратиха тук, за да защитават имунитета на народния представител („Вярно!“ и ръкопескания от мнозинството). Ние знаем, 32 депутати от Р. П. бяха изключени от Парламента през 1932 г., само защото са били комунисти и ги тълкуване и прилагане на конституцията от големи конституционалисти, вълнувани демократи, а може и с вдигане на ръка от някои от тук присъстващите депутати, които така ревниво защитават неприкосновеността на народния представител (Ръкопескания от мнозинството и възражения от опозицията), която запита не ни е чужда и която е предвидена в чл. 24 от проекто-конституцията.

Един от мнозинството: Петко Стоянов беше депутат тогава.

Яни Янев (з): Там е мястото да се правят предложения, а не по правилника, който процесуално урежда този въпрос. Народните представители юристи добре разбират всичко това. Нае не знаем по какви, но очевидно по демагогски съображения те гласотуваха, макар да знаят, че с административен акт, какъвто представлява проекто-правилникът, материални права не се създават. Да чета ли, г-жи и г-да народни представители, новия проект на нашата конституция? Смятам, че нито има нужда, нито има време.

Но нашата парламентарна група не остави без внимание и въпроса за болшинството, с което ще следва да се гласуват текстовете на конституцията, както и въпроса за кворума 1/3. Този въпрос обаче се изнесе при една фалшива адвокатска аритметика, с цел да се заблудят наивни слушатели. В правилника ясно е казано, че конституцията се приема с болшинство от общия брой на народните представители — 50% плюс един, — за да няма място за умуване. Очевидно обаче тези господа, като знаят, че този демократически принцип — 50% плюс един — е осветен с реки от кръв, желат да го изтърбушат, за да стане така, че меньшинството да тероризира болшинството, опозицията да срязва мнозинството, както гръмоотръби „Зеленото знаме“ (Смях сред мнозинството), без всичко това да им пречи да се наричат демократи, народолюбители и т. н.

Въпросът за говоренето тоже ни занимава и основателно. В нашата парламентарна група се изказа съждение, че ако ние предложим един час, те ще предложат час и нещо; ако ние предложим по един ден да приказва всеки оратор — зер има и такива — те ще предложат два дена

Цола Драгойчева (к): Три дни.

Яни Янев (з): Нами за това са опозиция — опозиция на всичко? (Смех и ръкоплескания от мнозинството)

Г-жи и г-да народни представители! Прави впечатление, че докато господата от съюзната опозиция се ловят за дребни неща, те излягат да отбележат големите демократически придобивки в този правилник, като въпроса за трите четения на проекто-конституцията, за правото на всеки гражданин да каже какво мисли по бъдещата конституция в надлежната секция на комисията по изработването на конституцията, че ако мнозинството не приеме представения от комисията проект, същият се връща за ново разглеждане, докато той отразява действително възжеланията на българския народ.

От изложеното дотук се вижда колко народно-демократичен е обсъждащият от нас правилник и как той осигурява най-широка възможност на целия български народ да изрази волята си при изработване на своята конституция. Но именно тази демократичност, забележете, г-да народни представители, този демократичен характер на правилника, който не се харесва на опозицията, която представлява реакционните среди у нас и няма никакъв интерес народът да вземе широко участие при изработването на конституцията („Вярно!“ и ръкоплескания от мнозинството). Възражения от опозицията). И за да се види това още по-ясно, достатъчно е да се използва на изказванията на опозиционните оратори, които се обявяват против поименното гласуване и са за тайното гласуване. Тези господа изпадат в едно явно противоречие и конфузия, когато се делят ту за търновската конституция, ту за народна конституция,...

Цола Драгойчева (к): Сами не знаят за какво са.

Яни Янев (з): ... без да застават на ясно становище, с реакция-та ли са и за търновската конституция, или са с народа и за нова конституция. (Ръкоплескания от мнозинството)

Но защо да им се сърдим, г-да народни представители? Не гласуваха ли за тях тия, които трошеха прозорците на Американската легация, не гласуваха ли за тях цанковистите, не гласуваха ли за тях жандармеристите? Нека сериозно да отговорят на този въпрос: за кого гласуваха фашистите? („Браво“ и ръкоплескания от мнозинството). Възражения от опозицията)

Но още по-ясно изпъква мъглявостта и непоследователността на опозиционните оратори, когато те критикуват някои текстове от правилника, отнасящи се до обикновената законодателна дейност на Великото народно събрание, какъвто е текстът за времетраенето на говоренето, дисциплината и другите текстове, които са взети от правилниците на миналите народни събрания; които са станали една парламентарна традиция у нас и които никога, забележете, не са били атакувани от оратори, бивши народни представители. Мълчаха тогава, г-да народни представители, хич зъб не обелваха, а сега клябальък приказват. Г-да народни представители! Те сочат търновската конституция като образец. Тя — казват в своите агитации — гарантирала живота, имота, неприкосновеността на жилището и т. н. Запитайте ги, можа ли тя да гарантира живота на селския трибун Александър Стамболийски? Заверси бе клян той. (Ръкоплескания от мнозинството). Възражения от опозицията) Гарантира ли тя живота на Райко Даскалов? Тя брани имота, но, за съжаление, на чифликите. От др. Стефан Цанов съм слушал да казва — негов съм ученик — „Продават, каже, скъсани черги, продават бакри и крастави ярета, но никъде и никога персийски килим за обдържане на тази държава“. („Вярно!“ и ръкоплескания от мнозинството) Но защо да се сърдим на така наречения Земеделски съюз, който се отказва сега вече да се нарича такъв, а се нарича „съюзена опозиция“? (Ръкоплескания от мнозинството) Там останала тези, които, когато влязоха в Земеделския съюз, бяха бедняци, а станаха чифлици. Там, г-да народни представители, са стамболийци, там са националибиралци, там са цанковисти и затова им се поправя техният цвят и гласуваха с него. („Браво!“ и ръкоплескания от мнозинството). Възражения от опозицията)

От опозицията: Те са при вас.

Яни Янев (з): Г-да народни представители! Не сте вие да не знаете, до 9 септември как дърехме, да речем, земеделци в София. Не е др. Никола Петков, който да не знае, че в неговия дом успяхме да догърим някой от „Младо село“. Колко души земеделци имаше в „Младо село“? А колко легюнери? Те всички днес гласуваха за опозицията. (Възражения от опозицията)

Г-жи и г-да народни представители! Аз завършвам, като заявявам, че проекто-правилникът отразява пълно, достатъчно желанията на народните представители от нашата парламентарна група и от тяхно име заявявам, че вие ще го гласувате. (Възражения от опозицията) Кой от кого получава заплатата, не сте вие, които да не знаете. Ние нямаме ниш към чуждите фондове, вие знаете много добре. (Ръкоплескания от мнозинството) Ние познаваме една единствена национална монета — българския лев, и нямаме нужда от друга монета. (Ръкоплескания от мнозинството)

Цола Драгойчева (к): Браво!

Председател Васил Коларов: Има думата народният представител г-н Ефрем Митев.

Ефрем Митев (с): (От трибуната) Уважаеми народни представители и представители! Въпросът, който значава политическият Съвместен — правилникът за вътрешния ред на Великото народно събрание — се свежда, както се изказаха повечето от говорещите, до няколко принципиални положения, по които може да има спор.

Първият от въпросите, който занимава Народното събрание, това е времето за говорене. Ще ми позволите ли да изкажа мнението на нашата парламентарна група по него. Преди всичко рази-

сканията не само в Народните събрания, но и във всички кооперативни конгреси, във всички професионални организации, във всички интернационални конгреси и съвещания са сведени до една динамичност, която отговаря на днешното време. Ако искаме да бъдем откровени и дооросвестни по въпроса, трябва да признаем, че новото динамично време отрече дори шекспировата драма — в театъра няма 10 действия, няма 7 действия, няма вече 5 часа едно представление или кинематограф. Всичко се динамизира. В обществото няма вече онова невежество, което имало преди 50 или 100 години. Трябва да се спестява от времето, за да се върши една полезна работа. И много правилно се каза тук: всички големи идеи на човешките общества са изказани, г-да народни представители и представители, с малко фрази и с малко мисли.

Крум Славов (сЛ): То зависи. По 3 часа и половина речи се държат в международните конференции.

Председател Васил Коларов: (Звън)

Ефрем Митев (с): Говори ли някой повече от един час? Някой не говори. Нима въпросите, по които се изказахме, не са големи, не са важни? Но няма какво да се каже. Защо? Защото в края на краищата не се предоставя, въпросите да се изчерпят само от един оратор. Всяка парламентарна група ще има едн, ще има двама, ще има трима оратори и което някой не каже, ще може друг да го каже.

Но има друг един въпрос, уважаеми г-да народни представители и представители, който се изпуска: за да се използва добре времето, през което трябва да се работи, не само нашето Народно събрание, но въобще всички такива институции си служат с помощни органи, каквито са парламентарните комисии. В тия парламентарни комисии никога времето няма да бъде ограничено. Там всеки може да говори с часове, за да изложи своите възгледи. Това се прави, за да може и представителите на народа, събрани в отделни комисии, да се изкажат. А всяка парламентарна група ще посочва за комисии подготвени хора по даден въпрос. И във всяка комисия ще се обсъждат противоречиви възгледи, един ще мисли така, друг — иначе, ще се дават всички доводи и ще се дойде до нещо, което ще бъде поднесено, обсъдено и обработено пред пленума на Народното събрание. Така че няма абсолютно никаква опасност, никакво реакционно помисление да се ограничава свободата на никого, когато се поставят тези правила, за да може нашето Народно събрание да върши полезна и резултатна работа.

Вторият въпрос е за така наречената депутатска неприкосновеност, депутатски имунитет, както казваме с купешки думи. Другари народни представители! Вие ще прочетете чл. 96 от търновската конституция, който гласи: (Чете) „Членовете на Народното събрание, 5 дни до отварянето и през всичкото време докле траят заседанията, не могат да бъдат затваряни и съдени, освен в случаите, когато они се обвиняват за престъпления, за които се налагат по криминалния закон най-тежки наказания. В тия случаи за затварянето трябва незабавно да се яви на Народното събрание, само с разрешението на което може да стане теленето на съд“. А какво казва нашият правилник? В членовете 99 и 100 е казано — вие имате правилника — че „искането да се задържи под стража един народен представител във време на сесия се отправя до председателя на Събранията, който го съобщава в първото му заседание. Книжката по искането се изпращат веднага и без разсъждаване в комисията по Министерството на правосъдието, за да се произнесе, дали има основания за уважение на искането. Докладът на комисията се представя на Събранията и определен от него срок“. Сравнете текста на чл. 96 от търновската конституция с членове 99 и 100 от правилника, за да разберете какво мисли мнозинството, какво мислят отечествено-фронтовските народни представители. Най-авторитетно ме ви го сочи това чл. 24 от проекта за конституция на Народната република. В чл. 24 се казва: „Народните представители не могат да бъдат задържани и срещу тях не може да се возбуди наказателно преследване без съгласието на Народното събрание, а ако то не заседава — без съгласието на председателството му. Народните представители не отговарят наказателно за изказаните от тях мисли в Народното събрание“.

Преценени добросъвестно текстът на чл. 24 от новата конституция на Народната република и текстът на чл. 23 от търновската конституция, виждат текст е по-демократичен и по-широк, отколкото старият текст, защото новият проект, макар той да не е още в сила, свидетелствува, какво мислят тези, които са сътворили този проект. Той издава интимното им желание и намерение за в бъдеще. Докато в стария текст се говори за криминални престъпления, в проекта за новата конституция не се говори за никакво престъпление — не се разделят на криминални и на политически. (Възражения от опозицията)

Петър Коев (зНП): и Коста Лулчев (сЛ): Това е опасно.

Ефрем Митев (с): Кое е опасно?

Следователно, този текст на чл. 24 от новия проект за конституция, сравнен с текста на чл. 96 от старата конституция, е по-демократичен. И той ще ни занимава безспорно, когато ще приемат самата конституция. Разширете тоя текст, дайте предложения, но бъдете уверени, че народните представители, които стоят зад този текст на новия проект за конституцията, които са възникнали на дело и преследвания, и гонения, и отстранявания от Народното събрание, вероятно ще бъдат по-искрени в разбиране и в запазване на депутатския имунитет, отколкото кой да е друг, който не е претърпял такива гонения по-рано.

Един от опозицията: А сега нямаме ли конституция?

Ефрем Митев (с): И аз искам да се позова на един факт, въпреки всички различия, които има в Народното събрание — че председателят на Великото народно събрание отговори на Софийския областен съд и ето народният представител Кунев е в залата на това Събрание.

Никола Петков (ЗНП): Това е жест обаче само на председателя на Великото народно събрание.

Ефрем Митев (с): Защо го е направил? Защото има реакционни разбирания ли, или защото спазва чл. 96 от конституцията и текста на правилника? (Възгласи от някои от опозицията)

Значи, всяко друго разсъждение, уважаеми г-да народни представители и представители, не се прави за нищо друго, освен най-сетне да се подчертае, че тук има различни разбирания по някои въпроси. Не виждам аз нещо съществено, което да смущава съвестта и свободата на народния представител, да не може да се бори за своите идеи и разбирания.

По-нататък се повдигна друг въпрос. Вчера един от говорещите каза: „За нас не важи, няма никакво значение чл. 105 от закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание. Чл. 105 от закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание гласи следното: „Народното събрание може да отнеме мандата на всеки народен представител, в случай че той измени грубо на идеите и програмите, в името на които се е кандидатирил и е бил избран, или при очевидно нарушение на основните положения за дисциплината на своята партия.“

Никола Петков (ЗНП): За нас важи.

Ефрем Митев (с): Този проблем, който се разглежда в чл. 105 от закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание е занимал не само нас, но всички прогресивни общественици от дълго време. В нашата история наблюдавахме такива факти: едно лице е избрано за народен представител, то е поело едно обещание, един ангажимент пред народа си, но му изменя. Великият мислител Жан Жак Русо, казва, че държавата не е нищо друго, освен един договор на самите граждани с техните управници да управляват те в името на известни принципи и закони. Така и народните представители не са нищо друго, освен един контрагент със своя избирателен корпус. Народният представител се явява пред него и казва: „Аз, уважаеми български граждани и граждани, искам да ми дадете вашето доверие в името на мир, на ред, на законност, на честност и пр. и пр.“

Един от опозицията: В името на свободата.

Ефрем Митев (с): Народът ти дава доверие, но след като те избере и станеш министър, тръгнеш по обратни пътища на тия, за които си дал обещание пред народа, и народът трябва да стои със скръстени ръце, докато ти изтече четиригодишният мандат, ...

Един от опозицията: Много сте закъснели.

Ефрем Митев (с): ... за да се произнесе по твоите престъпни действия. Има ли нещо по-естествено от това, да бъде отзован такъв народен представител? Даже при най-обикновения двустранен договор, за каквато да е правна сделка, се предвижда една неустойка, и щом едната страна не устои, другата страна отива пред нотариуса и протестира договора, за да брани своите права, а народът да няма право да ти каже: „Ти, господинчо, не устояваш на своите задължения и ангажименти.“ (Ръкоплескания от мнозинството) Защо вие от противната страна на Отечествения фронт се залавяте за този пункт, когато той е абсолютно възприет даже от такива, които са ваши последователи в низините?

Един от опозицията: От кои?

Ефрем Митев (с): Сега се поставя едно начало на обществена отговорност в тая страна: никой народен представител, никой министър, а нашата конституция казва и никой съдия, никой генерал, никой управник в тази държава не трябва да стои с разбирането и убеждението, че е един безотговорен властелин и че никога няма да падне от власт. Всеки трябва да знае, че има един народ, който гледа, който вижда и слуша какво става, и когато някой наруши своите задължения, независимо от това какъв ранг и пост има, той ще бъде отзован от своето място. По-хубаво от това изразяване на народната воля и на народната мисъл има ли? Защо се плашите вие?

Вие поставяхте въпрос, че в миналото XXVI обикновено Народно събрание някой монтирал някого и шели да бъдат отзовани народни представители. Кой народен представител беше отзован от XXVI обикновено Народно събрание? Никой. Може тук или там, в някои организации, в някои населени пунктове да е имало известни разбирания и да са били вземани известни решения, но всичко това, което се е вземало като решение, се е пречупвало през съзнанието на съответната политическа партия, в Националния комитет на Отечествения фронт, преценявало се е и само когато действително би имало едно грубо нарушение на идеите и на програмите, за които един народен представител е поел ангажименти, само тогава може да бъде отзован един народен представител. Фактът, че в миналото XXVI обикновено Народно събрание нямаше отзован народен представител, показва, че и партията, и Националният комитет не са намерили в своята среда лица, които да са така грубо нарушили своите идеи и ангажименти, в името на които са били избрани,

Въпросът за питанията и запитванията е уреден на началата на така наречения обществен контрол върху управлението. Другари народни представители и представители! Абсолютно никакво ограничаване няма на времето за говорене по питанията. Разбира се, които иска и сега може да направи едно питане, както се изрази колежата Копранков, и като започне от цената на цървулите, да стигне до цената на машините и да напише в питането си 500 артикула. Но защо ще правиш такива големи питания? Ще ги разделиш на отделни питания и на тях ще отговори министърът. Иначе другото значи да си играем на питания и запитвания, с които само ще си губим времето, без да може съответният народен представител да се подготви. Когато задава малко въпроси, той ще бъде по-добре подготвен, ще може да разучи въпросите на цели ресори от управление. Но по тях всеки ще може да се изкаже, когато се гласува бюджетът на държавата, бюджетите на отделните министерства. Тогава народният представител има възможност да направи своята критика за всички проявления в една или друга посока.

По въпроса за питанията нека кажа, че те едно време във всички парламенти ояха регистрацията, но те вече не се практикуват в много парламенти, другари. Защо? Защото при днешната преса, при днешните организации на политическите партии, при днешните професионални организации, при днешните културни организации, при тоза мощно женско движение, младежко движение има голяма будност и всеки въпрос е достатъчно изяснен, за да няма нужда за всевъзможни въпроси да се прави питане и запитване и да се губи времето на едно представителство, което има за задача да върши една друга, по-квалифицирана дейност, да твори законите, чертае пътищата, по които трябва да върви развитието на нашата страна след 9 септември 1944 г. (Възгласи от опозицията)

Значи, тъй трябва да се разбират тия неща, без да се влага страст и амбиция, които убива онова, което се нарича принципно и идейно в различните становища, които всякога и всякъде могат да съществуват.

Един от опозицията: Бай Ефреме! Няма ли да питаш нещо за Ломско?

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Ефрем Митев (с): По въпроса за начина, по който трябва да се дава вотът на Великото народно събрание, и за кворума. Уважаеми народни представители и представители! Погледнете в живота и от него черпете възгледи и разбирания, които искате да наложите на Великото народно събрание. Ние имаме кооперативни организации, специални земеделски кредитни кооперации, в които хората са вложили цялото си материално имущество. Имате кооперативни организации с 100—500—1000 члена. Как си обяснявате вие — случайно ли е това, че ако първия път на общото годишно събрание на тия кооперативи не се явят повече от половината членове, втория път събраниято е редовно и законно, колкото и членове да се явят? Какво мислите вие — че нашата конституция, законите, които правим и които засягат материалното състояние на българския народ, трябва да бъдат гласувани по друг начин? А тия кооперативни организации имат всевъзможни предприятия, за които се решава в годишните събрания. Не засяга ли се по този начин материалното имущество на членовете на тия кооперации? Чиновническото дружество имаше 100.000 члена. Събира се на конгрес 1000 члена и не решават ли за всички? Ето това е отражение на така наречената обществена солидарност. В моята партия членувам. Моята партия, щом мисли по известен въпрос така, аз имам доверие в нейните решения, макар и да не присъствувам при вземането им, защото аз мисля като нея. И не е чудно, уважаеми, народни представители и представители, в развитието на парламентарния живот в света в скоро време, когато ще има здраво устроени политически организации, да имаме много интересно гласоподаване — председателят на съответната парламентарна група отива и казва на бюрото: „Нашата парламентарна група по този въпрос е за или против.“

Един от опозицията: Вие искате да бъде така и тук.

Ефрем Митев (с): Не, това ще стане, защото обществото отива към рационализация във всички клонове на обществения живот. Няма да се връщаме към атинската демокрация, която беше най-стабилна демокрация: да се съберем тук в София 6 милиона народ и да гласуваме. Днес имаме представителна демокрация: ще се изпратят хора просветени, проучили проблемите и ще дойдат тук да представляват народа и да преценяват от негово име.

Ето с тия разбирания, с тая преценка, която прави нашата парламентарна група, аз заявявам от нейно име, че ние ще гласуваме за проекто-правилника.

Един от опозицията: Колко души сте?

Ефрем Митев (с): Колко души ли, другарю? 9 души. А ти колко искаш да бъдем? Повече ли?

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Един от опозицията: С колко гласа си избран?

Ефрем Митев (с): С 9.000 гласа, дадени за един социалдемократ — червени гласове! (Ръкоплескания от социалдемократите и някои от мнозинството) С този закон за изборите, който вие критикувате, дадохме възможност и на опозицията да може с зеления цвят или с друг цвят да излезе в изборите. Но имаше хора, които ги беше

страх да излязат със своя цвят и които нямаше да получат и 5.000 гласа. (Ръкоплескания от социалдемократите)

Другари! Като завършвам, аз заявявам, че ще гласуваме за този правилник. Аз съм съгласен с това, което се каза от преждеговорившите — че в комисията ще се поправят някои неща. Даже аз отивам по-нататък в духа на това, което другарят Минчо Нейчев каза — че щом е за конституцията, няма защо да има ограничаване на времето за изказване. Няма час и половина, няма два часа. Говорете и 10 часа, за да видим, като се изправиш тук, как ще говориш повече от два часа! И ще правим една статистика през всичкото време, докато се говори върху конституцията, и ще видим накрая, че нито един не е говорил повече от два часа. Тогава защо искате да говорите повече? Ако имате въпроси, по които искате да се изкажете, ще си разпределите въпросите по глави и един ще говори по една глава на конституцията, друг по друга глава и ще изкажете свободно всичките си разбирания, които смятате, че ще трябва да легнат в конституцията. Недейте да похабяваме хубавото име, което се създаде след 3 септември 1944 г. за ролята на народния представител. Можете да имате разбирания каквито щете — казвайте ги откровенно, не спестявайте времето, защото виждате, че заседанията на Народното събрание, в които искате да говорите дълго, не могат да траят повече от 5 часа. Аз искам от 3 часа до 12 часа, вечерта да заседаваме, но ще можете ли да устоите до 12 часа?

Един от опозицията: Ще стоим!

Ефрем Митев (с): Съмнявам се, защото между вас виждам възрастни хора, които физически няма да издържат. Гле по-младите ще издържим, но те няма да издържат. Ще стоим вечер късно, но тогава пак ще кажете, че правим нощни заседания, за да преглуваме това или онова. И ето ви пак критика! Трябва да бъдем добро-

ствено полезни, ще се намери канал, за да се влеят в отделните за добросъвестно дейността, която ни е възложил българският народ. И тогава бъдете уверени, че нашите разбирания, щом са обществено полезни, ще се намери канал, за да се влеят в отделните закони. Всички полезни, резултатни и смислени предложения могат да намерят своето осъществяване. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председател Васил Коларов: Списъкът на ораторите е изчерпан. Минаваме към гласуване на проекта за правилник за вътрешния ред на Великото народно събрание. Моля г-да народните представители, които са съгласни по принцип с докладвания проекто-правилник за вътрешния ред във Великото народно събрание, да вдигнат ръка. Мнозинство, приема се. (Продължителни ръкоплескания от мнозинството)

След гласуване на първо четене проекто-правилника, той ще се изпрати за окончателно редактиране в специалната комисия. Моля комисията да се събере още утре, за да може в течение на утрешния ден, на основание на обсъжданията, които се направиха тук, да внесе в него такива изменения и допълнения, каквито счита за необходими и целесъобразни.

Следното заседание на Народното събрание предлагам да се състои в петък. Първа точка от дневния ред ще бъде доклад на комисията по проекто-правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание.

На второ място ще бъдат следващите точки от днешния дневен ред.

Моля г-да народните представители, които са съгласни с това предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Заседанието се вдига.

(Вдигнато в 17 ч. 15 м.)

Председател: ВАСИЛ П. КОЛАРОВ

Секретари: { ИОРДАН ЧОБАНОВ
ЯНИ ЯНЕВ

Началник на Стенографското отделение: ТОДОР АНГЕЛИЕВ